

آغاز سفر هنرپژوهان دانشگاه استادفرشچیان

فرهنگستان دانشگاه

شماره مسلسل ۴۵۱۵ | صفحه ۱۴۰ | ۱۲ خرداد ۱۴۴۲ | ۵ روزه ۲۰۲۳ | شماره ۳۷۷۷

Thu | 5 Jan 2023 | Vol. 14 | No. 3777 | 16 Pages

WWW.FHN.IR

بانوان سخنران در محضر رهبر انقلاب چه گفتند؟

دغدغه دختران ایران

نقیسه سادات موسوی، مجری دیدار:

فضای دیدار مانند صحبت‌های پدر دختری بود

گفت‌وگو

آموزش هنر با تصویب شیوه‌نامه نظام استادشاگردی سروسامان می‌گیرد

آغاز سفر هنرپژوهان دانشگاه استادفرشچیان

آموزش داده می‌شود یعنی هویت‌سازی و شخصیت و جایگاه هنرمند مشخص می‌شود. او اضافه کرد: «مرحله چهارم از پایه اول مسئولیت‌پذیری، عشق ورزیدن به شغل و حرفه و معرفی مناسب به جامعه است. بخش اعظمی از دانشجویان هنر نمی‌دانند که هنر چه ساختنی دارد و چگونه باید به هنر عشق بورزند. عشق ورزیدن و مسئولیت‌پذیری نسبت به شغل و حرفه ایجاد می‌شود. مرحله پنجم پایه اول آشنایی با متون ادبی است یعنی دانش پژوه با آثار ادبی کهن و فاخر فارسی، گلستان و بوستان سعدی و شاهنامه فردوسی آشنا می‌شود.»

باززاده بیان کرد: «در پایه دوم دروس پایه و مبانی اعتقادی آموزش داده می‌شود. مبانی اعتقادی این پایه آموزش مراتب امضا و انگیزش شخصیت‌آفرین وجود دارد. امضا و امضات امضا در نظام استادشاگردی احیا می‌شود. وقتی یک هنرمند اثر خود را امضا کند پای همه چیز ایستاده است یعنی انگیزش شخصیت‌آفرین در او ایجاد می‌شود.» او خاطر نشان کرد: «در پایه سوم و چهارم کارگاه‌های هنری برگزار شده و مکاتبات هنری و آداب عملی و آداب عملی اخلاق، زندگی معنوی و آشنایی با متون ادبی آموزش داده شده و در مرحله سوم و چهارم درباره آثار ادبی کهن و فاخر فارسی، دیوان خیام و دیوان نظامی گنجوی به دانش‌پژوه آموزش داده می‌شود.»

رئیس دانشگاه هنرهای اسلامی ایرانی استاد فرشچیان اظهار کرد: «در پایه پنجم و ششم، دو پروژه نگاره حماسی و عرفانی از متون ادبی فاخر ایران، حافظ و مولانا اجرا می‌شود. یعنی دانش‌پژوه دو پروژه نگاره حماسی و عرفانی به‌عنوان پایان‌نامه ارائه می‌دهد. در پایه هفتم و هشتم نیز شرکت در نمایشگاه‌های فردی و جمعی و ارزیابی نمایشگاه توسط استادان صورت می‌گیرد و در این مقطع دو پروژه نگاره قرآنی و مذهبی از احادیث و قرآن کریم اجرا می‌شود.»

باززاده تأکید کرد: «در پایان این ۸ پایه، ما متوجه می‌شویم که هنرپژوه دو پروژه در نگاره عرفانی و دو پروژه در نگاره قرآنی و مذهبی ارائه داده و نهایتاً او از اساتید کسب اجازه می‌کند تا به فارغ‌التحصیلی برسد. همچنین هنرپژوه علاوه بر کارگاه‌های عملی، برای فارغ‌التحصیلی باید موضوعی بانظر استاد کارگاه انتخاب و طی ۳ نگاره و ارائه طرح کسب‌وکار (بیزنس پلن) به جامعه، پروژه نهایی کارشناسی خود را تکمیل کند. گروه اساتید با توجه به طرح کسب‌وکار آثار خلق شده اجازه‌نامه را صادر می‌کنند.» او در پایان گفت: «در آخرین مرحله سوگندنامه وجود دارد و دانش‌پژوه باید قسم بخورد که به نام دانشگاه فرشچیان هر اثری که نظام معرفی ندارد و با ساحت دین ما و اصول اعتقادی هنر همخوانی ندارد، امضا نکند و تبدیل به یک هنرمند متعهد شود. هدف نهایی نظام استادشاگردی تربیت هنرمند متعهد و اخلاق‌مدار است.»

است. متون مرجع عبارت از حکمت و آداب معنوی در هنرهای سنتی است که در آن اجازه‌نامه‌ها و فرآیندهای کسب حکمت در هنر، اخلاق در هنر و بخش اعظم آن درباره تاریخچه فوت‌نامه و خصایص جوانمردی، نظام استادی، سنت اجازه دادن‌ها و مواردی از این قبیل صحبت شده است. در واقع اگر می‌خواستیم با این شیوه‌نامه و اساتیدان کیفی همان ترجمان غلط نظام غربی را پای کار بیاوریم، همان آش و کاسه بود. بنابراین باید بسته‌ای درست می‌شد که شیوه از جنس خود، آموزش از جنس خود و آموزش نیز از همان بسته باشد.»

آزمون اختصاصی مسیر ورود به آموزش ۸ پایه‌ای هنر

رئیس دانشگاه هنرهای اسلامی ایرانی استاد فرشچیان در ادامه عنوان کرد: «در این دانشگاه دانشجویان با عنوان هنرپژوه شناخته می‌شود و ترم با عنوان پایه مطرح می‌شود چون هدف‌مان تربیت نیروی انسانی کارآمد و هنرمندی است که متناسب با نیازهای جامعه فعالیت کند.» او با بیان اینکه در این شیوه‌نامه ۸ ترم نخواهیم داشت، گفت: «در این نظام ۸ پایه داریم؛ شیوه‌مان در این دانشگاه نیز آزمون اختصاصی است. دانش‌پژوه وقتی وارد دانشگاه شد و گزینش شد و در نهایت صلاحیت او مورد تأیید قرار گرفت، آغاز سفر و شروع می‌شود و یک سفر هنرپژوهی انجام می‌دهد.»

باززاده در این باره گفت: «در آغاز آموزش، هنرپژوه معرفت‌نامه‌ها را که شامل مهم‌ترین راهبردهای آموزش در نظام استادشاگردی است را خوانده و متعهد به اجرای آداب و نظام تربیتی آن خواهد شد. معرفت همان مرام‌نامه است، بنابراین در مرام‌نامه احیا می‌شود.»

هنرپژوه واحد فرشچیان چه مباحثی را فرا می‌گیرد؟

رئیس دانشگاه هنرهای اسلامی ایرانی استاد فرشچیان بیان کرد: «در پایه اول (ترم اول) استعدادیابی انجام می‌شود یعنی همان دردی که در نظام کنکور ما وجود دارد و استعداد دانشجویان نمی‌فهمیم و دانشجوی بعد از ۴ سال تحصیل متوجه می‌شود استعدادی در این رشته ندارد. در نظام استادشاگردی دانش‌پژوه توسط گروه اساتیدان هنری استعدادیابی می‌شوند. بعد از استعدادیابی دروس مقدماتی شامل مقدمات و مبانی نظری و عملی نگارگری شامل تعلیم فرآیند طراحی، کارگاه‌های طراحی، مبانی هنرهای تجسمی فرم، حجم، آشنایی با تاریخ هنر ایران، هنر و تمدن اسلامی، هندسه نقوش سنتی و آشنایی با هنرهای سنتی ایران و مشق نظری آموزش داده می‌شود. در مرحله سوم پایه اول مبانی اعتقادی

نظام استادشاگردی به استاد آزادی عمل می‌دهد او با بیان اینکه در نظام معاصر هنر ما یک نوع زوار در رفتگی وجود دارد، اظهار کرد: «در نظام استادشاگردی اخلاق و نظام معرفتی به هنرپژوه آموخته می‌شود. یکی از بحث‌های مهمی که در این شیوه‌نامه وجود دارد این است که در نظام هنر معاصر ما تقریباً بحث روابط استادشاگردی وجود ندارد و اساساً نظام آموزش محور یا حتی دانشجوی محور است. در حالی که در نظام استادشاگردی استاد محور است و استاد تعیین می‌کند چه کسی دانشجوی او باشد.» رئیس دانشگاه هنرهای اسلامی ایرانی استاد فرشچیان با بیان اینکه در حال حاضر یک نوع به هم پیوستگی در دروس و بین اساتیدان وجود ندارد، گفت: «بنابراین آزادی عمل استاد در نظام آموزشی معاصر کاملاً از بین رفته است و این در حالی است که در نظام استادشاگردی، استاد محور بوده و به استاد آزادی عمل داده می‌شود.»

هدف‌مان در دانشگاه آزاد تربیت هنرمند متعهد است

باززاده در پاسخ به اینکه دانشگاه آزاد با این استاد چه تعداد استاد برای جامعه هنری تربیت می‌کنید، توضیح داد: «هدف‌مان در این دانشگاه تربیت هنرمند متعهد است. استاد باید متعهد به هویت ایرانی، متعهد به اصول نظام، متعهد به نظام اخلاق‌مداری، متعهد به اسطوره‌های کشور و... باشد. نگاهی به آثار استاد فرشچیان کنید؛ ضامن آهو، ظهر عاشورا، یتیم نظامی، شمس و مولانا و... نشان می‌دهد یک ارتباطی بین اعتقاد، هویت و مام وطن وجود دارد و او تلاش کرده اسطوره را با اثر و بیان هنری نشان دهد.»

جذب‌نخبگان هنر با مرتبه‌دانشیاری و استادیاری برای اولین بار

او خاطرنشان کرد: «شیوه‌نامه استادشاگردی را به همت دکتر ولایتی رئیس هیات‌موسس و هیات‌امای دانشگاه آزاد اسلامی، دکتر طهرانچی رئیس این دانشگاه و حمایت قاطع وزیر علوم توانستیم تدوین و در گام بعدی اساتید خود را در حوزه نخبگان هنری گرفتیم. پیش از حضور من در دانشگاه استاد فرشچیان، ۱۵۰ هیات‌علمی قبلی در فراخوان این دانشگاه شرکت کرده بودند که آن را کم‌کم لکن تلقی کرده و گفتیم در این دانشگاه اساتید کیفی پذیرش می‌شوند. در نهایت ۹ نخبه هنری را در دانشگاه در پایه دانشیاری و استادیاری جذب کردیم. در واقع برای اولین بار در دانشگاه استاد فرشچیان نخبگان درجه یک هنری با دانشیاری و استادیاری جذب شدند. او تأکید کرد: «بنابراین در گام اول شیوه‌نامه تدوین و در گام دوم هیات‌علمی جذب کرده و گام سوم مام تولید محتوا و متون‌های مرجع بوده

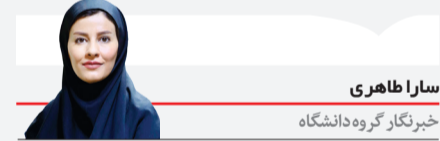
افزاده کرد: «چهار جلسه با مدیرکل برنامه‌ریزی و گسترش وزارت علوم و نماینده شورای عالی انقلاب فرهنگی در دانشگاه استاد فرشچیان با حضور اعضای هیات‌علمی این دانشگاه برگزار شد. نهایتاً به یک شیوه‌نامه اجرایی که نیاز وزارت علوم، جامعه هنری و هم‌نیاز جامعه هنری را تأمین می‌کند رسیدیم.»

تربیت هنرپژوه هدف نظام استادشاگردی است

رئیس دانشگاه هنرهای اسلامی ایرانی استاد فرشچیان در خصوص ماهیت نظام استادشاگردی نیز توضیح داد: «هدف این نظام تربیت هنرپژوه است و تربیت اخلاقی، تربیت فکری و تربیت حرفه‌مندی در این شیوه‌نامه وجود دارد. یعنی اگر هنرپژوهی یک واحد پاس کرده و کار اجرا انجام ندهد و آداب خلق اثر را بلد نباشد نتیجه آن تنها اقتباس یک اثر می‌شود که سریع‌ترین راه را انتخاب کرده و آن اثرها نیز اثر غربی می‌شود. اما در نظام استادشاگردی محتوا تربیت شده و او متون ادبی، متون تاریخی، متون هنری را فرا گرفته و تاریخ هویت کشور را مطالعه می‌کند و تا زمانی که فرد این دروس را پاس نکند به او اجازه داده نمی‌شود به ترم بعدی برود.» باززاده گفت: «بنابراین در نظام آموزش ما، تحلیل محتوایی از وضع آموزش هنر معاصر با وضع موجود داریم که در آموزش استادشاگردی خواهد بود. تعدد و کمیت محوری در این نظام وجود ندارد، در حالی که در نظام آموزش هنر موجودمان، تعداد و کمیت محور است. در نظام استادشاگردی ما کیفیت را دنبال می‌کنیم.»

استعدادیابی افراد در مرحله معرفت‌نامه

او تصریح کرد: «در نظام آموزشی هنر معاصر ما یک نوع بی‌هویتی برای هنرمند و فارغ‌التحصیلان ایجاد کرده‌ایم. یک دوی مارتنی برای دانشجویان ایجاد شده که آنها فقط مدرک گرفته و به مقطع بالاتر برسند. در حالی که در نظام استادشاگردی ما تربیت هنرمند و طراح را خواهیم داشت. از همان ابتدا یک نوع گزینش در همین زمینه صورت می‌گیرد. مرحله‌ای به نام معرفت‌نامه وجود دارد که در این مرحله صلاحیت علمی افراد تعیین می‌شود و اساتید تعیین می‌کنند که فرد می‌تواند در کدام رشته و گرایش تحصیل کند. در واقع به ظرفیت‌های هنرپژوه توجه شده و براساس آن این نوع سنجش صورت گرفته و استعدادیابی می‌شود، در حالی که این استعدادیابی باید در مدارس اتفاق می‌افتاد. ما محور نظام آموزشی را می‌کشیم چون در نظام استادشاگردی ما آزمون اختصاصی خواهیم داشت و در این آزمون ما به هزار دانشجوی نیاز نداریم بلکه به‌طور مثال ۱۰۰ نفر در این آزمون شرکت می‌کنند و از بین آنها ۲۰ نفر جذب می‌شوند. این شیوه باعث می‌شود کیفیت و کسانی که عاشق هنر هستند وارد این دانشگاه شوند.»

سارا طاهری

خبرنگار گروه دانشگاه

شیوه‌نامه «نظام استادشاگردی در آموزش هنر» دانشگاه استاد فرشچیان دانشگاه آزاد اسلامی بعد از چند سال تعطیلی روی میز وزارت علوم بالاخره در هفتادوششمین جلسه شورای هنر کشور به تصویب رسید. در این جلسه، وزیر فرهنگ حمایت از جریان‌های آموزشی اصیل مطابق با نظام سنتی را از مهم‌ترین اولویت‌های وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در دوره جدید دانست و در همین راستا، تصویب شیوه‌نامه نظام استادشاگردی در آموزش هنر را اقدام مهم و اساسی در نظام آموزشی کشور خواند. اما چرا این شیوه‌نامه به نگارش درآمد؟ در طول تاریخ روش استادشاگردی روشی بود که هر کس هر آنچه نیاز داشت را با مشاهده، تقلید و تقرب با یک استاد یاد می‌گرفت و از آنجا که فرآیند یادگیری بخشی از زندگی و کار واقعی بود، نتیجه آموزش کاملاً با الزامات کاربردآموزشی همساز بود. این طبیعی‌ترین راه یادگیری، مشخصه نظام آموزشی پیش از نهاد مدرسه در جوامع بود و تمام مراحل یادگیری را شامل می‌شد. این در حالی است که در نظام معاصر آموزش هنر، نقش استاد در تصمیم‌گیری در مورد صلاحیت شاگرد به حداقل ممکن تنزل پیدا کرده و معیاری برای محک‌زدن ویژگی‌ها و تعهدات اخلاقی شاگرد نسبت به ذات هنر وجود ندارد. پیگیری روند پیشرفت شاگرد هم به دلیل مقطع بودن دروس و واحد نادیده گرفته می‌شود و تعدد اساتید و تغییر آنها در هر واحد درسی موجب می‌شود پیشینه شاگرد نادیده گرفته شود. حالا دانشگاه آزاد قصد دارد نظام استادشاگردی را احیا کند و برای احیای دوباره این نظام می‌خواهد تکرم جایگاه استاد را به افراد آموزش داده و با برپایی دروس تخصصی در مقاطع مختلف آموزش هنر را به جایگاه مهم سابق برگرداند. شیوه‌نامه استادشاگردی نیز که به تازگی تصویب شده همین هدف را دنبال می‌کند. سجاد محمدی‌بازاده، رئیس دانشگاه هنرهای اسلامی ایرانی استاد فرشچیان در گفت‌وگو با «فرهیختگان» در خصوص جزئیات این شیوه‌نامه گفت: «در دولت قبل با دکتر غلامی وزیر اسبق وزارت علوم جلساتی در خصوص نظام‌های شیوه‌نامه استادشاگردی برگزار شده اما متأسفانه ایشان اهمیت موضوع را دریافت نکردند. در این دولت و حدود سه ماه پیش جلسه‌ای با دکتر زنگلی وزیر علوم برگزار و در خصوص اصل نظام استادشاگردی با ایشان صحبت شد. وزیر علوم با کلیت موضوع موافقت کرده و اعلام کرد که برای کارشناسی یک نفر از طرف وزارتخانه و یک طرف از سوی دانشگاه استاد فرشچیان این نظام را بررسی کرده و البته تأکید کرد سیستم وزارت علوم را نیز در آن رعایت کنید.» او